

meriæ comes, jam diu ager pedibus, sed in causa sancti Petri contra scismaticorum pravitatem propugnator indefessus, tandem ex seculari dignitate in monachicam ⁶⁷⁷ religionem transmutatus, feliciter migravit ad Dominum 15 Kal. Septembris, et in monasterio (1456), quod ipse in proprio allodio de propriis bonis fundavit, et in quo se ipsum monachum fecit, honorifice sepelitur. Romæ venerabilis papa Urbanus, hujus nominis secundus, postquam sedem Romanam 11 annos et 5 menses gubernavit, post multas tribulationes tandem 4 Kal. Augusti de hac luce migravit; post ejus obitum dominus Paschalis, qui et Reginherius, in ordine 165us papa ordinatur, et hoc ex divina revelatione factum ubique divulgatur. Ordinatus est autem sollempniter a clero et populo post discessum sui prædecessoris die 13. Adelbertus comes piæ recordationis, in fidelitate sancti Petri contra scismaticos jam ex antiquo studiosissimus, et demum ex comite monachus factus, feliciter diem clausit extremum 10 Kal. Octobris, et in monasterio quod ipse de propriis bonis construxit, et in quo monachicum ⁶⁷⁸ habitum suscepit, honorifice sepelitur, scilicet Hirsangia, præside domna Gebhardo abbate.

MC.

Dominus Paschalis papa nativitatem Domini Romæ cum magna pace celebravit, et per litteras suas venerabili Gebhardo Constantiensi episcopo in Teu-

VARIE LECTIONES.

⁶⁷⁷ monachiam 1. ⁶⁷⁸ Omnia inde a Roma usque Gebhardo abbate atramento recenti inducta sunt 1. ⁶⁷⁹ ceptum jejunium 3. ⁶⁸⁰ qui — commiserunt in loco raso 1.

NOTE.

(1456) Zwifalten.
(1457) Isnënsi; cf. Chronicon Isnense apud Hess Prodr. Monum. Guelph. p. 275. Uss.
(1458) Alii pœnitentem iii. Non. Augusti obiisse

C scribunt. Erat frater Friderici Hohenstauffensis duci⁹ Alemanniæ. Atque hic finem scribendi fecit Bernoldus in mense Augusto, brevi etiam postea vivendi die 16. Sept. ex fastis nostris. Uss.

(Quæ sequuntur ex Tengnagelii Collectione repetimus, apud Gretzer, Opp. tom. VI.)

SYNODUS MOGUNTINA IN CAUSA CAROLI CONSTANTIENSIS EPISCOPI SIMONIACI,

SUB

SIGEFRIDO

ARCHIEPISCOPO MOGUNTINO

Una cum sex ejusdem Sigefridi epistolis, quarum quatuor sunt ad Alexandrum II, pontificem max. Duæ ad Gregorium VII.

Accesserunt cleri populique Moguntini ad Sigefridum litteræ, quibus eum Cluniaco ad suam sedem revocant.

Omnia nunc primum ex vetustis membranis publici juris facta.

LECTORI.

De Sigefrido seu Sigifrido seu Sifrido ejusque rebus gestis, lege Serarium, lib. v Rerum Moguntiacarum. De synodo, quam evulgamus, ita Bertoldus seu Bernaldus in Chronico anno 1071: *Carolus, qui Constantiensem episcopatum Simoniacè acquisivit, quique thesauros ejusdem Ecclesiæ, utpote sacrilegus fur, in*

non us us dispersit, habito concilio Moguntiae, ex praecepto papae Alexandri, praedictus Simonis discipulus, mundum consecratus deponitur, quippe cum a clericis Constantiensibus ibidem accusatus, objecta negare non posset; cui successit in episcopatu Otho. De eadem synodo Marianus et Lambertus.

Vivebat tunc in curia et Ecclesia Romana Hildebrandus archidiaconus et archicancellarius, postea Gregorius VII in pontificatu appellatus, acerrimus schismaticorum et incontinentium clericorum hostis et insectator; cuius monitu Alexander pontifex, quamvis ipse etiam sua sponte satis adversus sacrilegos et flagitiosos inflammatus, multa agebat, et inoliti mali fibras stirpitus elidere tentabat, exagitatus et ipse a schismaticis, opposito Cadaloo antipapa, sicut postea Gregorius VII a Guibertina factione vexatus est.

SYNODUS MOGUNTINA IN CAUSA CAROLI CONSTANTIENSIS EPISCOPI.

Imperante super omnia aeternaliter regum Rege A Domino nostro Jesu Christo, et sub eo regnante temporaliter serenissimo Heinrico rege hujus nominis quarto, venerabili quoque Sigefrido, Moguntinae Ecclesiae primatui et apostolicae sedis legato, aurigante curru Dei anno jam XII, qui tuncolvebatur, annus Incarnati Verbi 1071, octava indictione Romani census, celebrata est sancta synodus apud Moguntiam metropolim Orientalis Franciae, principalem vero pontificii sedem totius Germaniae et Galliae Cisalpinae, cui praesedit idem memorabilis Sigefridus, assidentibus et cooperantibus sibi venerabilibus archiepiscopis Gebhardo Juvavensi et Utone Treverensi: consentientibus vero et collaborantibus reverendis episcopis Adelberone Wirzburgensi, Gundeharo Eistetensi, Embrichone Augustensi, Herimanno Babebergensi, Werenhero Argentinensi, Heinrico Spirensi, Bennone Osinburgensi [Osnaburgensi], Ermenfrido Sedunensi, Heriberto Mutinensi: consentientibus vero et annitentibus sanctissimis abbatibus, nec non inferiorum ordinum quamplurimis magnae auctoritatis et sapientiae viris. Aderant etiam legati reliquorum fratrum, videlicet suffraganeorum ejusdem metropolitani antistitis epistolas et mandata ferentes, quibus exousati haberentur, quod invitati concilio interesse non possent, certis quibusdam impediens causis, alii quidem, corporeae infirmitatis urgente molestia, alii, in quibusdam regni negotiis regiae jussionis detinente potentia. Qui, dum canonice sunt excusati, ipsi legati competenti loco et ordine eorum funguntur unusquisque vice antistitis sui.

Haec denique sancta synodus cum propter multa pastoralis curae negotia pluresque causas, quibus juste adhibenda erat ecclesiasticae correctionis censura, tum maxime indicta et habita est, propter Carolum quemdam, qui Constantiensis Ecclesiae designatus erat episcopus, sed, ut post rei exitus docuit, non satis canonice electus et proventus (1459). Illic, ut solemne est, accepta a rege pontificalis annuli et pastoralis ferulae investitura, et in sede episcopii receptus, regiae potestatis jubente censura, postulabat a primatui Moguntiensis ejusdem Constantiensis Ecclesiae se episcopum consecrari. Sed venerabilis Sigefridus, columbino oculo serpentinae prudentiae omnem praecavens impietatem, dicebat

(1459) Bertoldus in Chronico anno 1069: *Constantia episcopus Romaldus obiit; cui Carolus per Simo-*

hoc apostolicae benedictionis sacramentum non debere, nec canonice posse in eo sine examinatione celebrari, pro eo quod fidelium graviumque personarum relatione didicerit, quinimo et fama usquequaque vulgaverit quod non per ostium in ovile ovium (Joan. x) vellet intrare, sed per furtivam Simoniacae impietatis scalam aliunde niteretur ascendere, se quoque talis introitus ejus nolle ostiarium fieri, cui Christus ipse, qui ostium est (Ibid.), videtur obniti. Quin ipsam impietatis scalam in lapide offensionis et petra scandali (I Petr. ii), se velle contere, ipsumque a mercenariae Dominici gregis occupatione longe longeque repellere. Ille contra se hujus criminis et haereticae impietatis immunem multis argumentis asserere nitebatur, seque, si ei copia tempusque detur, hujus infamiae notam a se propellere velle testatur, indeque petit synodali concilio audientiam, in qua super hac re suam probare possit innocentiam, ibique consecrationem, quam petebat, aut canonice sibi dari aut canonice negari.

Mittuntur interea ad venerabilem metropolitanum crebrae de palatio legationes, mistis precibus minas et imperiosa de hac consecratione mandata ferentes. Mittuntur et litterae a praesente apostolicae sedis, mandantes ne ullo modo consecraretur sine scrutinio canonicae purgationis. Et quod rex potestate jubebat Romanus pontifex auctoritate prohibebat. Accedunt et canonici Constantiensis Ecclesiae ex communi totius cleri et populi legatione, unanimiter asserentes Carolum nulla ratione consecrari debere, quia, ex quo eum inviti et sub conditione elegerunt et receperunt, nullam eis pastoralis officii impendisset curam; quin potius tyrannicae dominationis non cessasset super eos exercere pressuram, nec manum continuisset a sacris, nec pepercisset in diripiendis Ecclesiae thesauris, et quodcumque rapaci violentia corradere potuisset, hoc totum ministris Magni, imo Magi illius Simonis, id est, suis fautoribus distribuisset, ut quorum adnisi adulterinam meruisset electionem, eorum venali mercimonio consequeretur mercenaria pro consecratione execrationem, pro benedictione maledictionem.

At metropolitanus antistes inter hujus [harum] D legationum varietates, velut inter duros tempestatum turbines, laudabili constantia in seipso fixus haeret

niucam haeresin in episcopatum successit.

Immobilis, et nusquam favore vel gratia, terrore vel A
munere inflectitur a statu canonicæ rectitudinis. Multis itaque nuntiis hinc inde missis et remissis, multis quoque diebus huic audientiæ delegatis, et cognitores [cognitionibus] causæ principis occupante præcepto non impletis, cum Ecclesia Constantiensis, suo viduata pastore, jam fere biennio sacerdotali careret benedictione, tandem, miseratione divina, potestati præponderavit auctoritas, et Christi sacerdotibus divina aspiravit voluntas. Unde eorum communi assensu synodalis concilii certa legitimaque dies denuntiatur, et coepiscoporum unanimitas ad concilium invitatur; quorum alii, ut oportebat, sine dilatione adfuerunt; alii vero, qui certa de causa adesse non poterant, canonicè excusati subparcem præsentiam vicaria legatione suppleverunt.

Primo igitur concilii die, quem sanctæ Mariæ dormitio tunc celeberrimum exhibebat, cum spiritualis curiæ senatores, patrocinante Spiritu sancto, intra regiam Majoris Ecclesiæ, ante cancellos altaris protomartyris Stephani, quod in orientali abside confectum est, convenissent in unum, primo, ut par erat, sanctæ et individuæ Trinitati debitas referunt gratiarum actiones, et pro incolumi totius Ecclesiæ statu supplices Deo offerunt preces; deinde post mutam fratrum salutationem, et debitam sedium recognitionem, juxta authenticam paternæ traditionis synodum, conferunt ad invicem de veritate catholicæ fidei, damnantes Simonem et omnes hæresiarchas cum dogmatibus suis et sequacibus suis, pauca C
ac sic demum, propter celebranda tantæ solemnitatis officia, solvunt concilium, crastino maturius redituri in idipsum.

Postera vero die, certa concilii hora, cum iterum apostolici sacerdotes in unum convenissent, et præmissis Deo laudibus et precibus, et salutari sede consedisent (1460), quod cuique sacerdoti in sua diocæsi venit in dubium, rationabili disciplina deducunt ad medium, et, prout res postulabat, unumquodque tractatum aut terminatum est synodali iudicio.

Illud vero quod maxime in causa fuit, de Constantiensi apposito, inter fratres studiose ventilatur; sed interveniente principis mandato, in sequentem diem procrastinatur, agentibus internuntiis ut sacerdotes D
Domini a constantiæ suæ rigore ad regiam se inflecterent voluntatem; aliis instantibus ut designatus ille male usurpatum sponte dimitteret honorem. Tertia vero die, Christi sacerdotes, hujus negotii longa expectatione suspensi, et libera quadam indignatione, imo zelo justitiæ accensi, sacerdotali constantia principem suum adeunt, eumque de salute animæ suæ, de pace Ecclesiarum, deque statu regi [regni] spirituali disciplina conveniunt, proponentes ei de Scripturis et gestis Veteris ac Novi Testamenti congrua doctrinæ salutaris exempla quibus animus

ejus adhuc cereus et indocilis formaretur ad similia, dicentes et docentes solum regni ejus nullatenus posse stabiliri, nisi firmetur justitia et observatione mandatorum Dei.

Summus autem ille dominorum Dominus, qui omni potentatui dominatur, ita temperavit animum principis, ita mitigavit eum ad verba sanctæ exhortationis ut nulla juvenili moveretur acerbitate, et, quod in potestatibus difficile est, nulla sacerdotes insolenti læderet responsione; multum tamen se excusans, in hoc suæ potestatis dono nullam se exercuisse venalitem, nullam super hac re cum eodem. Carolo se pepigisse conventionem. Si quid autem cum domesticis et familiaribus suis, propter opem intercessionis, ipso ignorante, pepigerit, suum non esse accusare, vel excusare. Hoc ipse viderit. De dextera vero sua, quam illi propter antiquam in præpositura benevolentiam gratiæ suæ donum porrexit, omnem avaritiæ labem dixit se excutere, et quod ipse simpliciter fecit si ille veneno alicujus malitiæ corruperit, se ob id divinæ justitiæ nolle contraire.

Hæc autem salubri sermocinatione cum sacerdotibus habita, cum eis venit in concilium. Et ille Constantiensis designatus intromittitur ad audiendum. Adsunt etiam pro foribus Constantienses clerici, postulantes per legatos ut et ipsi mererentur admitti. Tunc vero videres lætissima sanctæ Ecclesiæ gaudia et vera mundi convenisse luminaria, quando circumfulgebat nobilis corona sacrorum ordinum, vivis gemmata lapidibus Christi sacerdotum, velut fulgoribus micantium astrorum. Tunc cœli narrabat gloriam Dei, et verbum eructabat dies diei (Psal. xviii) quando sacerdos sacerdoti sententiam justitiæ exponebat, et sanctam Ecclesiam salutaris eorum doctrina instruebat. Tunc vasa electionis supereffluebant ambrosium liquorem sancti Spiritus, et justi fulgebant sicut splendor firmamenti (Dan. xii) quando sacerdotes Domini verba sapientiæ, velut nubes pluebant, et corda audientium velut terram fructiferam ad germinandum infundebant.

His ergo ita dispositis et digito Dei ordinante distinctis, utrique admittuntur, prædictus scilicet Carolus, et hi qui accusationibus pulsabant personam. Prima actione regularis prælatus Constantiensis Ecclesiæ protulit libellum accusationis, in quo continebantur causæ quibus indignus haberetur, et judicaretur sacramento apostolicæ benedictionis. Quarum prima et maxima erat, quod exemplo magistri sui Simonis pestiferi, per pecuniam invasisset sedem; cætera omnia, quæ ibi legebantur, proclamabant violentam ejusdem Ecclesiæ devastationem. Ille idem prælatus et fratres ejus qui aderant item offerunt suæ testificationis libellos, in quibus singuli, nomen et officium suum designantes, quidquid accusando vel testificando proposuerant, asserunt se canonicè probaturos.

Carolus econtra nititur improbare personas, di-

(1460) Vid. loc. mend.

cens quod ejus infamiae nota essent respersi, quod nec se, nec quemquam alium possent canonice accusare. Adjungit quoque se omnia objecta synodali judicio purgaturum; et in omnibus quibus eum impetebant se esse innoxium. Longa igitur altercatione hinc inde disceptatum est, et multis tota die in adversum nitentibus, usque in profundam noctem concilium pertractum est, dum inter multos ambigitur de numero accusatorum et testium, dum longa deliberatione quaeritur judicium utrum, isti liceat se excusare adversus accusationem istorum. Dum res inter fratres diutissime disseritur, concilium, propter intempestam noctem adhuc sine opere, pretio dirimitur.

Quid autem ipse Carolus secum illa nocte egerit, quibus retractationum verberibus ream conscientiam flagellaverit, sequens utique dies declaravit. Nam, ut ex ipso effectu gestae rei probari potest, vere credimus quod Deus conscientiae iudex et testis in corde suo sederit pro tribunali, et cum eo exercuerit censuram iudicii sui, ubi peccati conscientia, cogitationum accusantium non excusantium testimonio, ne veritati et aequitati resisteret, damnata est et constricta. In crastinum namque, quando sperabamus qui, juxta promissum suum, objecta purgaret, et consecratione dignum innocentiam suam monstrando se probaret, ille jam mente confusus, non ultra ferens aspectum concilii, et interius judicatus, non extra sustinens pondus imminentiis iudicii, ultraneus ipse in se sententiam tulit, et anulum et ferulam pastorem ei a quo injuste acceperat resignans, sacerdotum spem et metum, quem pro eo gerebant, labore longioris quaestionis absolvit, culpam suam uno tegens pallio excusationis, quod, juxta decretalia Coelestini papae, *episcopus dari nollel invitis*.

Videntes autem sanctissimi sacerdotes magnalia quae fecit Dominus, et fidei admiratione retractantes quam incomprehensibilia sint iudicia ejus et investigabiles viae ejus (*Rom. xi*), corde et ore, et omnimoda devotione benedicunt Deo altissimo, qui lon-

gos eorum labores tam inopino terminavit compendio, orantes et deprecantes ut de regno suo eliminet omnem apostasiam et omnia scandala, nec ultra Satanam ejusque apostolos in sua sancta regnare sinat Ecclesia; sed in omnibus consiliis et operibus eorum dignetur servos suos consolari, et clementer implere quod Ecclesiae suae se promisit adfuturum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi (*Matth. xxviii*).

Communi autem decreto praecipunt quae in hac synodo gesta sunt ecclesiasticis inseri gestis, et in archivis sanctae Moguntinae Ecclesiae servari ad perpetuam memoriam et eruditionem venturae posteritatis, ut hoc majorum exemplo minores instructi non timeant resistere, si in hujusmodi negotio se viderint praegravari, certissime scientes nullo modo gratiam Spiritus sancti fidelibus defuturam, si in sanctitate et justitia resisterint injustitiae usque ad perseverantiae coronam.

Decernunt praeterea ex antiqua Patrum traditione et authentica priscorum conciliorum rectitudine ut haec omnia Romano pontifici seriatim litteris inserta nuntientur, ut cujus mandato et hortatu coepta et perfecta sunt, ejus apostolica auctoritate roborata firmentur, et omnipotenti Deo, qui omnium bonorum auctor est, Romae et Moguntiae, et ubicunque terrarum haec lecta vel audita fuerint, debitae gratiarum actiones fidei devotione solvantur.

Acta sunt autem haec apud Moguntiam metropolim Orientalis Franciae, anno ab Incarnatione Domini 1071, indictione viii, xviii Septemb., regnante serenissimo Henrico rege hujus nominis IV, anno regni ejus xiiii, ordinationis vero ejusdem xvii apud Moguntiam, vero praesulante reverentissimo primate Sifrido, anno ordinationis ejus xii, super omnia autem regnante Domino nostro Jesu Christo, cui non accedit cras futurum, nec recedit heri praeteritum, sed permanet sempiternum hodie, et in saecula saeculorum, Amen.

EPISTOLÆ SIGEFRIDI

EPISCOPI MOGUNTINI

AD ALEXANDRUM II ET GREGORIUM VII

PONTIFICES MAXIMOS.

(Vide Patrologiae tom. CXLVI, in Alexandro I, et supra, hujus tomi col. 735.)

EPISTOLA CLERI ET POPULI MOGUNTINI

AD SIGEFRIDUM ARCHIEPISCOPUM.

Patri ac pastori suo, quam venerabili tam desiderabili, SIFRIDO archipraesuli, oves pascuae ejus, scilicet universus Moguntinae sedis clerus et populus, senes cum junioribus, divites cum pauperibus una-

nimi devotione sedulas orationes, easque cum lacrymis solito impensiores.

Obsecramus te, venerande Pater, et obtestamur per eum cujus pretioso sanguine sumus redem-